

se va mai întoarce. Și i se părea că e îndreptățit s-o facă, tocmai pentru că se simțea neînțeles, pentru că-i era necesar să se detașeze de adunătura hohotitoare care-i singerează sufletul. Dar nu putea rămâne în străinătate. Și nu numai pentru că între timp se despărțise de Isadora Duncan, dar mai ales pentru că în mediul în care a nimerit se simțea — firesc — și mai înstrăinat. Deși a lipsit din patrie doar un an și trei luni, la întoarcere Eșenin aproape că n-a recunoscut-o. Greutățile cele mari fuseseră învinse, reconstrucția se pornise în ritm din ce în ce mai accelerat, socialismul „programatic” se dovedise a fi capabil de fapte tot atît de mari ca și cel revoluționar. Sincer și patriot, Eșenin recunoaște acest lucru, dar, totodată, își dă seama că a pierdut, sau că i s-a luat unul din principalele puncte de sprijin în viață — sentimentul superiorității. Actul al treilea al tragediei se consumă în niște date cu totul noi — pînă la Eșenin necunoscute în literatura universală. Poetul, obișnuit a se considera o personalitate deosebită, care prin forța simțirii i-a devansat pe contemporani, dintr-o dată se pomește într-o situație opusă. Distanța între el și mediu s-a păstrat, dar datorită răsturnării revoluționare s-a inversat ca sens; semnul plus a fost substituit cu semnul minus — acum poetul a rămas în urmă:

Я человек не новый!
 Что скрывать?
 Остался в прошлом я одной ногою,
 Стремясь догнать стальную рать,
 Скольжу и падаю другою¹.

Nu se poate spune că Eșenin n-a făcut eforturi ca să lichideze sau cel puțin să micșoreze această rămînere în urmă. Dar toate eforturile se ciocneau de un fel de rezistență a firii sale poetice. Avea mereu senzația că revoluția îi cere să se clustreze ca poet, să nu mai fie ce este, și din această senzație — poate nejustificată, dar asta e altă problemă — s-a născut dialogul specific eseninian, peripețiile căruia, cu înșenări și încețări succesive, l-au condus totuși, în cele din urmă, pe poet în brațele *Omului negru*. Recunoscînd că a greșit atunci cînd nu a întrevăzut cealaltă grandoare, cea constructivă a revoluției, dispus sincer să închine noii „stăpîniri” tot ce ea i-ar cere, Eșenin parcă se și tocmește cu cineva, se roagă să-i fie lăsate în proprietate exclusivă măcar unele domenii poetice:

Я устал себя мучить бесцельно,
 И с улыбкою странной лица
 Полюбил я носить в легком теле
 Тихий свет и покой мертвеца...

И теперь даже стало не тяжело
 Ковылять из притона в притон,
 Как в смиренную рубашку,
 Мы природу берем в бетон.

¹ Nu sînt un om nou! / De ce s-o ascund? / Am rămas cu un picior în trecut, / sforțindu-mă să ajung din urmă armata cea de oțel / alunec și cad cu celălalt.